

льно-інформаційної бази вузів, зниження навантаження на викладача, перенесення уваги з кількісно-затратних показників до показників якості освіти: компетентності, глибини знань студентів, вміння використовувати знання та ін.

На рівні освітнього закладу повинна бути побудована цілісна педагогічна система надання освітніх послуг. Це означає, що всі її взаємопов'язані компоненти слугують єдиній меті – підвищенню якісного рівня освіти молоді. Розглянуті недоліки існуючої системи та пропонуються зміни, які потрібно внести до цієї системи, щоб зробити її цілісною.

Реформування системи освіти України може бути ефективним, якщо будуть збережені і розвинені позитивні європейські надбання з врахуванням національних особливостей і інтересів країни.

А.М. Шатохін, д-р соціол. наук, професор,
istfil@usau.ic.ck.ua,

Уманський державний аграрний університет, м. Умань

СТУПЕНЕВА ОСВІТА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Для вищої школи ступенева система не є чимось надзвичайним. За радянських часів у нас існувала ступенева система у вигляді підготовки молодших спеціалістів та спеціалістів, а також кандидатів і докторів наук. Ця система доволі чітко відповідала потребам матеріального і духовного виробництва в умовах планової економіки закритого суспільства. Проте ринкова економіка перетворила радянську систему в анахронізм.

Головне питання, яке ставлять дослідники освіти, можна сформулювати наступним чином: чи є сумісною європейська, у тому числі й ступенева, освіта з українською? Зауважимо, що єдиних стандартів «Європейської вищої освіти» не існує, вони лише складаються. Створення зони Європейської вищої освіти передбачає не її уніфікацію, а збереження національних особливостей при орієнтації на загальновищезнані принципи, можливість їх спів ставляти та конвертувати.

Першим кроком до такого співставлення ступенів і рівнів кваліфікації повинна стати так звана «транзитна заліковка» (europass training) та додатки до диплома (diploma supplement), які містять перелік усіх дисциплін, що їх вивчає студент. Такий перелік не може бути надзвичайно великим чи занадто дрібним аби бути здатним до співставлення з іншими. Про те, наскільки це складна проблема свідчить аналіз ступеневої освіти у різних країнах.

У Франції університетська освіта поділяється на три цикли, по закінченні кожного з яких студент одержує відповідний диплом: по закінченні першого року видається диплом ліценціата (licence), друго-

го циклу (два-три роки) – магістра (maitrise), а третього циклу – диплом про спеціальну (DESS) або поглиблену (DEA) вищу освіту.

Натомість в Іспанії, де університети мають дуже широку автономію, існує помітна розбіжність у присудженні дипломів і ступенів в залежності від напрямку навчання: «інженер», «архітектор», «ліценціат» тощо.

Німецька вища школа передбачає дворічний базовий курс (Grundstudium) та дворічний професійний курс (Hauptstudium), по закінченні якого видається диплом про вищу освіту (Magister). Відучившись в аспірантурі, можна отримати ступінь Doctor, що відповідає нашому кандидату наук.

Найбільш заплутана система присвоєння ступенів існує в англосаксонських країнах. У Великій Британії формально рівними є ступені, отримані у різних університетах, проте насправді «вага диплома» залежить від авторитету вузу. Після трьох-чотирьох років навчання можна одержати диплом бакалавра гуманітарних (BA), педагогічних (Bed), технічних (BEng), природничих (BSc) наук тощо. Надалі після ґрунтовної теоретичної та науково-дослідної підготовки є можливість отримати право на викладання (PGCF), диплом з менеджменту (DMS), ступінь магістра гуманітарних (MA) або природничих (BSc) наук. Кінцева мета – отримання вищого вченого ступеня – доктора філософії.

Як бачимо, відмінності ступеневої освіти в провідних європейських країнах доволі суттєві. Реформуючи ступеневу систему, Україна мусить вивчити європейський досвід, не відкидаючи все цінне, що має вітчизняна система освіти.

Н.С. Смагло, канд. філол. наук, доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця

БОЛОНСЬКІ СТАНДАРТИ І ТЕНДЕЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Процес реформування вищої освіти передбачає шість цілей для досягнення єдиної за змістом і якістю європейської освіти: введення двох циклів навчання; впровадження кредитної системи організації навчального процесу; формування системи контролю якості освіти; збільшення мобільності студентів та викладачів; забезпечення працевлаштування випусників на європейському ринку праці; досягнення привабливості європейської системи освіти.

Але попри всю значимість організаційної сторони Болонського процесу перше за все необхідно осягнути його внутрішній зміст, усві-